

KORKEIMMALLE HALLINTO-OIKEUDELLE

ASIA Valitus

PÄÄTÖS, JOSTA VALITETAAN

Liikenne- ja viestintäministeriön päätös 14.9.2009 1223/08/2009 asiakirjojen salaamisesta

VALITTAJA Suomen Rautatiematkustajat ry
Rekisteröity yhdistys
Kemijärvi

PROSESSIOSOITE

Kalevi Kämäräinen
Porokylänkatu 18, 75530 NURMES
P. 013- 481 730, 040 – 551 6991
F. 013- 481 731, kalevi.kamarainen@pp.inet.fi

VAATIMUKSET

Vaadimme, että ministeriö luovuttaa salaamansa kaikkien niin sanottujen ostojunien rataosa- ja vuoro-kohtaiset kannattavuuslaskelmat.

PERUSTELUT

Päätös on lainvastainen.

Ensinnäkin päätös on ristiriidassa viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain 3 §:n kanssa, jonka mukaan tiedonsaantioikeuksien ja viranomaisten velvollisuuksien tarkoituksena on toteuttaa avoimuutta ja hyvää tiedonhallintatapaa viranomaisten toiminnassa sekä antaa yksilöille ja yhteisöille mahdollisuus valvoa julkisen vallan ja julkisten varojen käyttöä, muodostaa vapaasti mielipiteensä sekä vaikuttaa julkisen vallan käyttöön ja valvoa oikeuksiaan ja etujaan.

Salauspäätöksen tekijää on aikaisemmin haastateltu yöjunia koskevista luvuista (kirjallinen todiste):

"Se, millä ministeriö vastaa Kainuun huoleen tai tarjoaa vaihtoehdoksi, on vielä harkinnassa. – En ole vielä ehtinyt sitä miettiä, Tervala sanoo. Hän kuitenkin lisää, että matkustajamäärä suhteessa siihen, mitä yöjunaliikenne maksaa on liian vähäinen. - Lähtökohtana on, että yöjunaliikenteen järjestäminen on kallista. VR on osakeyhtiö ja se järjestää liikennettä sinne, missä on tarvetta. Jos ei löydy maksajaa, liikennettä ei ole, hän jatkaa.

Se, kuinka paljon matkustajia tarvittaisiin Oulusta Kajaanin kautta Helsinkiin tai ylipäänsä itäpuolen rataa käyttäviin

yöjuniin, ei käy selvästi ilmi oikein mistään. - Me emme ministeriössä tiedä lukuja tai laadi juna-aikatauluja. Mutta VR on itse laskenut, ettei näe järkeväksi itäpuolen yöjunaliikenteen turvaamista, Tervala sanoo.

- - -

Liikenne- ja viestintäministeriö teki tammikuussa sopimuksen ostoliikenteestä. Se on voimassa vuoteen 2011. VR:n ja LVM:n välistä sopimusta Tervala ei pidä perusteltuna ryhtyä tavaamaan, vaan vetoaa kiireisiinsä. - Kainuun yöjunaliikenne loppuu. Piste, Tervala summaa.”

Haastatteluhetkellä voimassa olleen ostoliikennesopimuksen seitsemännen pykälän mukaan (kirjallinen todiste)

Tämän sopimuksen mukaista ostoliikennettä seuraa osapuolten välinen seurantaryhmä. Kumpikin osapuoli nimeää siihen kolme jäsentä. Ryhmä kokoontuu vähintään kolme kertaa vuodessa ja käy suunnitellun työohjelman mukaiset asiat etukäteen valmisteluna läpi.

Vuosien 2004 – 2005 aikana on tavoitteena solmia monivuotinen liikenteen ostosopimus 1.9.2006 alkaen. VR raportoi LVM:lle kolme kertaa vuodessa ostoliikenteen tuloskehitysnäkymistä myynnin raportoinnin sekä tiedossa olevien kustannustekijöiden muutosten perusteella. VR raportoi myös koko henkilöliikenteen kehittämisestä. Rautatielain 40 §:n mukaisesti VR toimittaa seuraavan vuoden maaliskuun mennessä tiedot ostoliikenteen tuloista ja kustannuksista.

Salaamispäätöksen tekijä on siis aiemmin väittänyt, ettei ministeriöllä ole tietoja, joita sillä siteeratun sopimuksen mukaisesti pitää olla. Nyt salaamispäätöksen tekijä on ministeriön puolesta salannut nämä tiedot, joita sopimuksen mukaisesti pitäisi olla, mutta joita salaamispäätöksen tekijä on aiemmin väittänyt olemattomiksi. Poliittisissa satiireissa kuvittelisi tapaavan tällaista hallintomenettelyä suomalaisen todellisuuden sijasta.

Lisäksi päätös on ristiriidassa perusteena käytetyn lain 24 §:n 1 momentin 20-kohdan kanssa. Sen mukaan salaisia ovat muun muassa

asiakirjat, jotka sisältävät tietoa yksityisestä liike- tai ammattisalaisuudesta, samoin kuin sellaiset asiakirjat, jotka sisältävät tietoja muusta vastaavasta yksityisen elinkeinotoimintaa koskevasta seikasta...

Lakiteksti tekee siis selkeän eron julkisyhteisöjen ja todella yksityisten harjoittaman elinkeinotoiminnan välille. Vaikka VR onkin osakeyhtiö, se on täysin valtion omistama. Salaamispäätöksessä ei olekaan kyse yksityisestä liike- tai ammattisalaisuudesta eikä liioin tiedosta, jonka antaminen aiheuttaisi elinkeinonharjoittajalle taloudellista vahinkoa (muun muassa siksi ettei VR enää harjoita yöjunaliikennettä reiteillä, joiden tietoja salauspäätös koskee).

Jos lainkohdan katsottaisiin vastoin selkeää sanamuotoaan soveltuvan VR Osakeyhtiöön, on huomattava, että perusteena käytetty 20-kohta oikeuttaa salaisuuden murtamiseen, kun kysymys on toiminnasta haittaa kärsivien oikeuksien valvomiseksi merkityksellisistä tiedoista. Tällaisista tiedoista on juuri kysymys. Yöjunayhteyksiä on toivottu usein adressedin ynnä muin kampanjoin junien vielä kulkiessa ja niiden kulun lakkaamisen jälkeen. Kansalaisten lisäksi myös viranomaiset ja tiedotusvälineet ovat kaivanneet näiden junien

taloustietoja ja yhteyksien kehittämistä lakkauttamisen sijasta (kirjalliset todisteet).

Koska siteeratussa sopimuksessa viitataan rautatielain 40 §:n mukaisiin velvollisuuksiin, kysymyksessä ovat elinkeinonharjoittajan velvollisuuksia ja niiden hoitamista koskevat tiedot, joita ei 20-kohdan mukaisesti saa salata. Rautatieliikenne on ympäristöystävällistä, joten salauspäättöstä voi pitää 20-kohdan vastaisena myös siksi, ettei salaaminen ole sallittua kuluttajien terveyden tai ympäristön terveellisyyden suojaamiseksi.

Salauspäättös voidaan myös kyseenalaistaa siksi, ettei VR Oy:llä voimassa olevan lain mukaan voi olla henkilöjunaliikenteessä kilpailijaa, jonka suhteen liikesalaisuutta voisi perustella. Salauksella on siten merkitystä vain sopijapuolten välillä. Ministeriö ja VR Oy ovat kuitenkin sopineet tietojen luovuttamisesta ja siten vahvistaneet ettei kysymys ole liikesalaisuuksista. Siksi perusteena käytetty lainkohta ei sovellu tapaukseen. Ministeriön toiminta asiassa viittaa myös siihen, että liikenneyhteyksiä arvioidaan suppeasta osakeomistuksen näkökulmasta eikä kansalaisten liikkumistarpeiden kannalta. Tästäkin syystä kansalaisilla pitää olla mahdollisuus saada tietoja omistamastaan yhtiöstä.

MUUTA Alkuperäinen asiakirjatilaus on tehty Suomen Rautatiematkustajat ry:n puolesta puheenjohtajan ominaisuudessa. Mikäli korkein hallinto-oikeus katsoo, ettei yhdistyksellä ole valitusoikeutta, valitus tulee tutkia Kalevi Kämäräisen tekemänä.

TODISTELU Kainuun Sanomat 8.2.2006 Ministeriöltä ei vihreää Kainuun yöjunalle (lehden sähköpostitse toimittamana versiona)
 Liikenne- ja viestintäministeriön ja VR Osakeyhtiön välinen henkilöliikenteen hoitoa koskeva sopimus oikoradan käyttöönottoon asti (1.1.05 – 31.8.2006)
 Kainuun Sanomien pääkirjoitus 9.2.2006 Lapin yöjunan itäreitti vakavaan valmisteluun
 Kainuun Sanomat 9.2.2006 Itä-Suomen neuvottelukunnan vuoro puoltaa Kajaanin yöjunaa
 Teema: asian taustaa

PAIKKA JA AIKA

Kemijärvellä lokakuun 12. päivänä 2009

Suomen Rautatiematkustajat ry
 Kemijärvi

Kalevi Kämäräinen
 Puheenjohtaja

Martti Vaskonen
 Varapuheenjohtaja

LIITTEET Päättös, jota valitus koskee

TIEDOKSI Valtioneuvoston oikeuskansleri